

Ləkaləkatə nga Bulusə ka ənji Galatiya

¹ Wiinə ləkaləkatə ca dzə daciiki Bulusə, masləkee ənda. Əntaa ənji shiŋkinə ta'i tə nyi ka ndzaanə ka masləkee ənda, əntaa də ngeerənə nga əndə əsə, amma də ngeerənə nga Yeesu *Aləmasiihu da nga Əntaŋfə Dəsənaamə ətə madfee ka ci agi maməətə ənji nə nyi ka masləkee ənda.

² Ma inə da patənə nga ənji nə'unə ganə, agi nəhəpaanə niinə tuunə, unə ənji nə'unə anə hanyinə nga Galatiya patə.

³ Wa Əntaŋfə Dəsənaamə da Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a dfa koonə pwapoone, təya vii koonə ndzaanə jamə.

⁴ Ma Yeesu Aləmasiihu, kə vigi ci naakii nə putə nga 'waslyakəənə gaamə, kaa ca shii luupaanə taamə agi məza zamanana. Kə slənyi ci ha'ə makə sətə mwayi Əntaŋfə Dəsənaamə.

⁵ Wa ənjə a dūunətə tə Əntaŋfə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə. *Aamiina.

Rəŋwə dyaŋə nə Nunyi Habara

⁶ Kə dīi ka nyi ka sə nga hurəshishinə ka shaŋə, makə nee nyi pii ha'ə wanuutsə kə kaaree ka Əntaŋfə Əndətə 'wii tuunə dagi pwapoone

---

1:1 1.1 1.11-12; Rooma 1.5; 1 Koor. 9.1-2.   **1:2 1.2** 1 Koor. 16.1.

1:4 1.4 2.20; Mat. 20.28; Yooh. 1.29; 2 Koor. 5.21; Af. 5.2; 1 Tim. 2.6; Tit. 2.14; İbər. 9.12-14,26; 1 Yooh. 5.19.

ηga Aləmasiihu, una gwanə ka nə'u əndə'i ηunyi habara.

⁷ Amma, ma goongakii, pooshi əndə'i ηunyi habara. Ma bii nyi koonə ha'ə, acii tə'i hara ənji ca gwazə tuunə, kə mwayi tii saawee ka Njunyi Habara ηga Aləmasiihu.

⁸ Amma, ma əndətə waazii koonə əndə'i ηunyi habara pamə, bwasə ka ətə waazii inə koonə, wa Əntanfø a naalagi tə ci, taa inə, taa malaa'ika ətə jima dadagyə, wa Əntanfø a naalagi tə ci.

⁹ Makə sətə shiina bii koonə daga ηukə, wanyinə ca ənə ka batənə koonə əsə: ma əndətə waazii koonə ηunyi habara pamə, bwasə ka ətə shiina waazii koonə, wa Əntanfø a naalagi tə əndəkii.

¹⁰ Ma bii unə noonə, ma cii kya wabə ha'ə, kaa ca kadeesəkə ka ənji kwa? Aa'a, pooshi. Kaa ca kadeesəkə ka Əntanfø cii kya wabə. Anii ma bii unə, ma cii kya wabə ha'ə, kaa ənji shiŋkinə a shii dəlanə də nya? Aa'a, acii maci kaa ca kadeesəkə ka ənji cii kya wabə ha'ə, kadə mandzaamə nyi ka əndə slənə ηga Aləmasiihu.

Zhi'inə ηga Bulusə ka masləkee ənda

¹¹ Ndzəkəŋushi'inəkya, fatəmə kaa nya ba koonə: ma Njunyi Habaratə waazii nyi koonə, əntaa da ma əndə shiŋkinə shigi.

¹² Ma'upaamə nyi daciai əndə shiŋkinə, pooshi əndə jigunyi ka nyi əsə. Amma Yeesu Aləmasiihu də naakii nə ηgiragi ka nyi.

13 Kə fii unə habara ŋga ndzaanaaki ŋukə, saa'yatə nyi ma'ə ka nə'u diina ŋga *Yahudiinə. Kə shii unə makə sətə njii kya cibee ka Ikəliisiya ŋga Əntanƒə də məza ciba. Kə ciŋə nyi ka shaŋə kaa nya saawee.

14 Kə shii unə makə sətə kavə nyi nəki ka nə'u diina ŋga Yahudiinə ka shaŋə, palee ka bəzə baniinəki. Kə ciŋə nyi də patənə ŋga ŋgeeriiki agi nə'u alə'aada ŋga dzədzəshi'inaamə.

15 Amma, ma Əntanƒə da pwapooonakii, kə tagi ci tə nyi daga ənji ma'ə mapoomə tə nyi. Kə 'wii ci tə nyi kaa nya slənə ka ci.

16 Makə mwayi ci baarii ka nyi Uuzənaakii, kaa nya shii waaza Njuni Habara agyanəkii ka hara slikərənə, paa nyi gi ka ləgwanə ama ənda,

17 paa nyi gi aa Urusaliima ka caama hara masləkee ənji ətə takəŋuyi ka nyi agi slənəkii əsə. Amma see nya madə pii pii, nya paləgərə aane hanyinə ŋga Arabiya. Ma daba'əkii, nya madə, nya ənəgərə aasəkə vərənə ŋga Damasəkusə.

18 See daba'ə fəzə makkə gi nyi aa Urusaliima. Ma gi nyi aadəvə əsə, kaa nya nee ka Piita.* Ina da baanə pu'u aji tufə da ci.

19 Agi baatsaaki ha'ə boo, maneemə nyi ka hara masləkee ənji, mad'aamə ka Yakubu ndzəkəŋuci Slandana.

1:13 1.13-14 Slənə 8.3; 9.1; Fil. 3.5-6; 1 Koor. 15.9. **1:15 1.15-16** Irim. 1.5; Slənə 9.3-5; 22.21; Rooma 1.5; 1 Koor. 9.1; 15.10. * **1:18 1.18** Ma asəkə hara zhi'weenə, Keefasə nyaahə ənji. **1:19 1.19** Slənə 9.26-28. **1:19 1.19** Mat. 13.55.

²⁰ Ma wabəətə nyaahə nyi koonə, gooŋga tsəkə tsəkə, pooshi jirakənə agikii taa fidyasə. Akəŋwacii Əntanfə cii kya ba koonə.

²¹ Makə ma'i nyi də Urusaliima, kə pyalə nyi aanə hanyinə ŋga Siriya da ŋga Silikiya.

²² Ma ka saa'ita, patənə ŋga Ikəliisiyanyinə anə hanyinə ŋga Yahudiya, mashimə təya nee ka nyi ginə da ginə.

²³ Amma, wata fanə njii təya dzə də fa habaraaki tuu'ina, “Ma əndətə nja cibee kaamə ŋukə, kə zhi'i ci əndzə'i, agi waazanə nə ci ka ənji, kaa təya vii gooŋga ka Aləmasiihu ətə njii kəya moo saaweenə.”

²⁴ Makə fii tii habaraaki ha'ə, wata təya dəla də Əntanfə putə ŋga zhi'unaaki.

2

Luunə ŋga hara masləkee ənji tə Bulusə

¹ Ma daba'ə fəzə pu'u aji ənfwadə, kə ənyii aa Urusaliima, inə da Barənaba. Nya 'waanə tə Titusə. *

² Ma gi nyi aa Urusaliima, acii Əntanfə də naakii nə baarii ka nyi, kaa nya dzə aadəvə, keena dzə ka dfa mətərəkənə, wata inə da gayinə tanə. Nya dzəgunətə ka tii makə sətə cii kya waaza Njuni Habara ka hara slikərənə. Ma dīi nyi ha'ə, keena shii ləbənə ka ma rəŋwə agi waazanə geenə, acii ga slənaaki patə a ndzaa ka uushi zabə.

1:21 1.21 Slənə 9.30.   **2:1 2.1-10** Slənə 15.1-19.   * **2:1 2.1-2**
 1 Koor. 15.2; Fil. 2.16; Barənaba: Slənə 4.36; Titusə: 2 Koor. 2.13.
2:2 2.2 2.6,9.

³ Ma Titusə ətə giinə da i ci, əntaa slikərənə nga *Yahudiinə nə ci. Amma, patə da ha'ə, pooshi ənji bii ka ci tyasə see a *ryamina ci.

⁴ Taa ngahi kə mwayi hara ənji kaa ca ryamina, amma pooshi dīi ha'ə. Ma ənjitsa, kə datə tii makə ənji nə'unə nə tii makə naamə, təya 'yaakyagərə aahadeenə ka dəkənə tiinə, kaa təya shii tsaamə dimwaatə upaa amə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. Ma təya, kə mwayi tii ənəgərənə daamə aagi mavaanə, kaama nə'u bariya nga Yahudiinə makə nga njukə.

⁵ Amma, maluuvmə inə wabənətii taa gi'u, acii ga goongaanə nga wabənə nga Əntanƒə a zagi a nuunə.

⁶ Ma ənjitə ndzaanə ka gayinə, maneemə nyi ka gawuunətii makə maɗuunə uushi dərəvaava. Acii mbərə mbərə nə ənji patə akəɲwacii Əntanƒə. Ma gayiitsə əsə, makə jigunyii ka tii wabənə nga Əntanƒə ətə cii kya waaza ka ənja, pooshi əndə'i kura uushi tsakəvə tii.

⁷ Kə paaratəgi tii oo'i, kə vii Əntanƒə ka nyi slənə nga waaza Njunyi Habara ka hara slikərənə, makə sətə vii ci ka Piita slənə nga waaza Njunyi Habara ka Yahudiinə.

⁸ Acii Əntanƒə 'wii tə Piita kaa ca ndzaa ka masləkee əndə ka Yahudiinə, Əntanƒəkii rəɲwə ha'ə 'wii tə nyi kaa nya ndzaa ka masləkee əndə ka hara slikərənə əsə.

⁹ I Yakubu da Piita da Yoohana nə ənjitə kəɲee Ikəliisiya kaa təya ndzaanə ka gayinə. Ma təya, kə shii tii oo'i, Əntanƒə tagi tə nyi kaa nya slənə

2:4 2.4 1.7; 5.1,13; Slənə 15.1,24; 1 Koor. 9.21.   **2:6 2.6** Rooma 2.11.   **2:7 2.7** 1.15-16; Rooma 1.5.

ka ci. Makə wabəgəriinə ka ma rəŋwə ha'ə, wata təya kəəsəshi ciiniinə deenə da Barənaba, ina wabəgərə ka ma rəŋwə tuu'ina: ma inə da Barənaba, ahada hara slikərənə dzəniinə ka waazanə. Ma tii natii, ahada Yahudiinə dzənətii ka waazanə.

¹⁰ See ma nə uushi rəŋwə bii tii keenə, waatoo, weena dzə də buurətə maaghiitə ahadatii. Ma ətsa, tə'i hiimaaki davə daga ŋukə əsə.

Dzalənə ŋga Bulusə tə Piita də Antakiya

¹¹ Ma daba'əkii, makə shi Piita aa Antakiya, wata nya madə, nya wabə ka ci akəŋwacii patənə ŋga ənja acii kə dīi ci məzaanə.

¹² Waatoo ma ŋga ŋukə, kə njii kəya zəmə ka kəŋwə rəŋwə da hara slikərənə ənji nə'unə. Amma, makə mbu'ya ənjitə sləkee Yakubu, waatoo ənjitə ca haŋətə ryaminanə, wata ca ŋgwaləgi, paa ci ənyi ka zəmənə ka kəŋwə rəŋwə da tii ma'ə.

¹³ Ka ha'ə, kə dəməgərə hara ənji nə'unə ŋga Yahudiinə ka da ghatə gooŋgaanə makə naakii. Patə da Barənaba, kə dəməgərə ci aagi jarəwiinəkii da i ci əsə.

¹⁴ Makə nee nyi, manə'umə tii rəgwa gooŋga makə sətə bii Njunyi Habara, wata əŋki nyi ka Piita akəŋwacii patə, “Əndə Yahuda nə hə, amma, makə mbu'ya hə aa hanə, maslənəmə hə makə ŋga Yahudiinə. Amma makə ŋga hara slikərənə ndzaa hə. Ya makə dīi ha'ə əna, də iitiitə banəku ka hara slikərənə, see a dā tii sətə ci Yahudiinə a dā tyasa?”

Upaa luupaane nga *Yahudiine da hara slikere

puta nga vii goonga

¹⁵ Ma ino, Yahudiine niine. Entaa ma'waslyake onji niine make seto ci onje a 'wa to hara slikere.

¹⁶ Amma ke shii ino pooshi endo ca mbee ka ndzaane ka endo goonga akenjwacii Entanfede de slenete seto bii *bariya, amma see de vii goonga ka Yeesu Alomasiihu. Taa ino maa, ka Yeesu Alomasiihu vii ino goonga, keena shii ndzaane ka onji goonga akenjwacii Entanfede. Dagi vii goonga geenoe ka Alomasiihu ndzaa ino ka onji goonga akenjwaciikii, entaa de slenete seto bii bariya. Aci pooshi endo ca ndzaane ka endo goonga akenjwacii Entanfede de slenete seto bii bariya.

¹⁷ Taa ino Yahudiine, de vii goonga ka Alomasiihu ciina upaa ndzaane ka onji goonga akenjwacii Entanfede. De ci baarii ino neene ne tuu'ina: uushi renwe niine da hara slikereete ci onje a 'wa to tii ma'waslyake onja. Mada ha'e ona, Alomasiihu ca kere tiine ka da 'waslyakene nii? Aa'a, pooshi.

¹⁸ Mada ke onegere nyi ka slene ndile ndile to seto bii bariya nga Yahudiine, ci ne ke tanje nyi seto bii Entanfede etsa.

¹⁹ Aci ma nya, mantakii ne nyi akenjwacii bariyatsa, ci belogi to nyi. Ma dui ha'e pate, kaa nya ndzaane da epine akenjwacii Entanfede. Ke belogi onji tiine da Alomasiihu ashi enfwa.

²⁰ Taa ngahi wanyinè da èpinè amaki, patè da ha'è èntaa nyi ca èpi, amma Alèmasiihu. Ma èpiinè amaki èndzè'i, dè vii goonnga ka *Uuzèné nga Èntanfè ètè uudègi tè nyi, ca vègi èpinaakii ka putaaki.

²¹ Pa nya kagi pwapoonè nga Èntanfè shanè. Acii maci dè nè'u bariya ci èndè ndzaanè ka èndè goonnga akèhwacii Èntanfè, kada uushi zabè nè èntènè nga Alèmasiihu.

3

**Bariya taa vii goonnga ka Èntanfè*

¹ Unè ènji Galatiya, pooshi ma'è hanƙala goonè ka hakii. Ya èndè kè dzègunètè ènji koonè nga'è makè sètè ènki Yeesu ashi ènfwa, wu sanè zagi dè hanƙala goona ha'è kwa?

² Amma tè'i uushi rènwè mwayi nyi nya fa amoonè. Acii kè upaa unè Ma'yanè nga Èntanfè. Ya upaa unè sanè, dè slènètè sètè bii bariya saanii? Anii dè fa Njunyi Habara, una luuva?

³ Mi dèikètè tuunè ha'è kwa? Kè 'watègyuunè dè baawèda nga Ma'yanè nga Èntanfè; amma koonè uudèpaa dè ngeerii unè nii?

⁴ A zagi bèzè cibèètè cibuunè kama kama zabè nii? Ma hiimaaki naaki, pooshi ka zanè zabè.

⁵ Agi viinè nè Èntanfè koonè Ma'yanaakii, agi slènènè nè ci uushi'iitè ca dè hurèshishinè ka ènji ahadoonè èsè. Ya cii kèya dè ha'è sanè, accii putè nga slènè sètè bii bariya saanii? Anii accii putè nga vii goonnga goonè ka ca?

2:20 2.20 1.4; Yooh. 17.23; Rooma 8.10-11; 2 Koor. 5.14. **3:1**
3.1 5.7. **3:2 3.2-5** 4.6; Rooma 8.9-16; 2 Koor. 3.6,17. **3:4 3.4**
 4.11.

⁶ Datəmə haŋkala goonə aanə sətə bii malaaba ləkaləkətə agyanə Ibərahiima tuu'ina, “Kə vii ci gooŋga ka Əntaŋfə. Putə ŋga vii gooŋgaakii əsə ŋgirə Əntaŋfə tə ci ka əndə gooŋga.”

⁷ Makə ha'ə dīi əna, a shii unə tuu'inə, ma ənjitə vii gooŋga, tii nə tantanyiitə slikərənə ŋga Ibərahiima.

⁸ Kə bagi malaaba ləkaləkətə daga ŋukə oo'i, dagi vii gooŋgatii nə hara slikərənə a ndzaanə ka ənji gooŋga akəŋwacii Əntaŋfə. Kə bagi malaaba ləkaləkətə Njunyi Habaratse ka Ibərahiima daga ŋukə oo'i, “Kadə nə Əntaŋfə a dfa barəkaanə ka patənə ŋga slikərənə asəkə duuniya daciiku.”

⁹ Makə vii Ibərahiima gooŋga, kə dfaanə Əntaŋfə ka ci barəkaanə. Ha'ə nə patənə ŋga ənji əsə: mada kə vii tii gooŋga ka Əntaŋfə, ka tii dfaanənəkii barəkaanə makə sətə dīi ci ka Ibərahiima.

¹⁰ Amma, ma patənə ŋga ənjitə ca dfa hiima tuu'inə, də nə'utə sətə bii bariya mbeenə nə tii ka ndzaanə ka ənji gooŋga akəŋwacii Əntaŋfə, kəsənə kəshi gəŋwanə ŋga Əntaŋfə tə tii. Acii kə bagi malaaba ləkaləkətə tuu'ina, “Taa wu nə əndəkii patə, mada manə'utəmə ci sətə bii bariya patə, kə kəshi gəŋwanə ŋga Əntaŋfə tə ci ətsa.”

¹¹ Ma ənə dəya, shii amə paŋgəraŋə oo'i, pooshi əndə ca mbee ka ndzaanə ka əndə gooŋga akəŋwacii Əntaŋfə də nə'utə sətə bii

---

3:6 3.6 'Wat. 15.6; Rooma 4.3.   **3:7 3.7** Rooma 4.11-12.   **3:8 3.8** 'Wat. 12.3.   **3:9 3.9** Rooma 4.16.   **3:10 3.10** Dzək. 27.26; Yak. 2.10.

bariya. Acii kə bagi malaaba ləkaləkətə tuu'ina, “Ma əndətə ɲgirə Əntaɲfə tə ci ka əndə gooɲga putə ɲga vii gooɲgaakii, ci na ndzaanə da i əpinə ətə pooshi ka uudənə.”

¹² Ma bariya, paa ci kəɲaanə agyanə banə, wa əndə a vii gooɲga ka Əntaɲfə. Amma kə bii ci makə sətə ɖii manaahəkii asəkə ləkaləkətə tuu'ina, “Ma əndətə nə'utə patənə ɲga sətə manaahəkii asəkə bariya, ci na ndzaanə da i əpinə də putakii.”

¹³ Acii ha'ə, ma amə, kə kəshi bariya taamə. Amma kə pərapaa Yeesu Aləmasiihu taamə. Waatoo, ca ɲgərəvə aanəkii tə naalatə njaama upaa. Makə sətə ɖii manaahəkii asəkə malaaba ləkaləkətə tuu'ina, “Taa wu tsa'agi əɲji aashi əɲfwə, tə'i naalanə anəkii.”

¹⁴ Ma ɖii Yeesu Aləmasiihu ha'ə patə, kaa barəkaatə bii Əntaɲfə viinə ka Ibərahiima a mbu'ya ka hara slikerənə əsə dəcii Yeesu Aləmasiihu, waatoo kaama upaa Ma'yaatə bii Əntaɲfə viinə kaamə, dagi vii gooɲga gaamə ka ci.

*Bariya da sətə bii Əntaɲfə viinə

¹⁵ Ndzəkəɲushi'inəkya, takumə kaa nya baarə koonə əndə'i wabənə. Madfa kə anyi əɲji bəra'i wabənətii, kə kəɲaanə tii anəkii də gooɲga, pooshi əndə'i əndə ka mbee ka pərəginə, pooshi əndə'i əndə ka mbee ka tsəkəvə uushi aagikii əsə.

3:11 3.11 Hab. 2.4; Rooma 1.17; 3.20.   **3:12 3.12** Leew. 18.5; Rooma 10.5.   **3:13 3.13** Dzək. 21.23; Rooma 8.3; 2 Koor. 5.21.
3:14 3.14 3.2-5; Yaw. 3.1-2.

¹⁶ Ha'ə nə aləkawalə ɲga Əntaɲfə əsə. Ma aləkawalə ɲga Əntaɲfə, ka Ibərahiima da slikerənaakii d̄ii ci. Əntaa ka slikerənə bəzəkii d̄ii ci, amma ka slikerənə rəɲwə. Yeesu Aləmasiihu nə slikerənəkii.

¹⁷ Wiinə sətə mwayi nyi banə: kə d̄ii Əntaɲfə ka Ibərahiima aləkawala. Daba'ə fəzə gya'ə ənfwadə da makkə pu'unə vii Əntaɲfə bariya ka Yahudiinə. Acii ha'ə, pooshi bariyaakii shi ka pərəgi aləkawalə ɲga Əntaɲfə ka Ibərahiima, paa ci shi ka waalagi uushi'iitə bii Əntaɲfə d̄aadanə əsə.

¹⁸ Acii maci ma barəkaanə ɲga Əntaɲfə, putə ɲga nə'utə sətə bii bariya, kə ndzaa ci ətsə əntaa putə ɲga aləkawalətə d̄ii ci. Amma, ma d̄ii Əntaɲfə ka Ibərahiima barəkaanə, putə ɲga aləkawalətə d̄ii ci ka ci.

¹⁹ Ya makə ha'ə saɲa, ka mi saɲə vii Əntaɲfə bariya ka əɲja? Ma vii Əntaɲfə kaamə bariya, ka shii ɲgiragi də 'waslyakəənə paɲgəraɲə aa babara. Kə ndzaa ci da ɲgeerənə dəɲə ka saa'itə shi slikerənə ɲga Ibərahiima ətə d̄ii Əntaɲfə aləkawaləkii ka ci. Makə mbu'ya ci, pooshi bariya da ɲgeerənə ma'ə. Kə vii Əntaɲfə bariya ka əndə rəɲwə d̄acii malaa'ikanyinə, kaa ca ba ka əɲja. Əndə rəgwa nə əndəkii. *

²⁰ Mad̄a kə fii unə tə'i əndə rəgwa, kə shii unə ətsa, ahada əɲji bəra'i nə ci. Amma, ma saa'itə d̄ii Əntaɲfə aləkawalə ka Ibərahiima, pooshi əndə rəgwa ahadatii, ci rəɲwə dyaɲə wabi ka

---

3:16 3.16 'Wat. 12.7; 17.7-8. **3:17 3.17** Shig. 12.40. **3:18 3.18** Rooma 4.14; 11.6. * **3:19 3.19** Rooma 4.15; malaa'ikanyinə: Slənə 7.38,53; Ibər. 2.2.

ci.

*Slənə nga *bariya*

²¹ Ma bii unə noonə, pooshi bariya gənu da sətə bii Əntanƒə ɗanə kwa? Aa'a, əntaa ha'ə. Acii maci tə'i bariyatə ca vii əpinə, kaɗa ka ndzaanə nə ənji ka ənji goonƒa akəɲwacii Əntanƒə də nə'utə bariyaakii.

²² Amma, ma bii malaaba ləkələkətə, agi ɗa ɲwanuunaakii nə 'waslyakəənə agyanə patənə ɲga *duuniya. Makə ha'ə ɗii ətsa, ma sətə bii Əntanƒə viinə ka ənjitə vii goonƒa ka Yeesu Aləmasiihu, ka tii nii kəya vii.

²³ Ma saa'yatə rəgwa ma'ə mawunəmə kaa ənjə a vii goonƒa ka Yeesu Aləmasiihu, mag-waləkii njiinə acii bariya makə ənji furəshina. Amma makə shi Yeesu, kə wunəgi Əntanƒə keenə rəgwa ɲga vii goonƒa ka ci.

²⁴ Ma ka saa'yakii, kə ndzaa bariya makə əndə dzalənə tiinə taabu'u mbu'ya Aləmasiihu. Ma ɗii ha'ə, keena shii ndzaanə ka ənji goonƒa akəɲwacii Əntanƒə də vii goonƒa.

²⁵ Makə wunyi rəgwa ɲga vii goonƒa ka ci, pooshi bariya da ɲgeerənə agyaniinə ma'ə.

²⁶ Unə patə, manjeevənə ɲga Əntanƒə nuunə dagi vii goonƒa goonə. Ləbə nuunə da Yeesu Aləmasiihu.

3:20 3.20 Dzək. 6.4.   **3:21 3.21** Rooma 7.13; 8.2.   **3:22 3.22** Rooma 3.9-30; 11.32.   **3:23 3.23** 4.3.   **3:24 3.24-25** Rooma 10.4.   **3:26 3.26** 4.5,7; Yooh. 1.12; Rooma 8.14-17.

²⁷ Acii patənə goonə ətsə dii ənji koonə bapətisəma nga nə'unə tə Yeesu Aləmasiihu, kə ngiruuənə haŋkalaakii.

²⁸ Ma akəŋwacii Əntaŋfə, pooshi kama kamaanə ahada Yahudiinə da hara slikərənə, pooshi kama kamaanə ahada maviinə da dimuyinə, pooshi kama kamaanə ahada ŋguyirənə da makinə. Patənə goonə, uushi rəŋwə nuunə agi ləbənə goonə da Yeesu Aləmasiihu.

²⁹ Makə dii ci ŋga Aləmasiihu nuunə, kə ndzaa unə ka slikərənə ŋga Ibərahiima ətsa. Kadə upaanuunə sətə bii Əntaŋfə viinə ka ci da slikərənaakii əsə.

4

¹ Takumə kaa nya tsakə banə koonə: madfa ma uuzənə ga dii asii, taa ŋgahi naakii nə uushi'inə ŋga dii patə, amma paa ci ka slənə sətə mwayi ci, makə mava ndzaanəkii.

² Ənji nə nəhənə tə ci, təya dəkəpaa ka ci uushi'inə kama kama, ka ha'ə mbu'yanə uusəratə kapaa dii ka ci rəgwa ŋga dfa naakii ya.

³ Amə əsə, ha'ə naamə. Ma saa'yatə amə ma'ə makə uuji manjeevənə, kə ndzaa amə ka maviinə ŋga patənə ŋga sətə ci əndə shiŋkinə a paslə ganə agi duuniya.

⁴ Amma, makə mbu'ya uusəratə kəŋee Əntaŋfə, kə sləkee ci ka Uuzənaakii aagi duu-

---

3:27 3.27-28 Rooma 10.12; 1 Koor. 12.13; Kwal. 3.9-11. **3:27 3.27** Rooma 6.3; Af. 4.24. **3:29 3.29** 3.7,14,18; 4.7. **4:3 4.3** 4.9-10.

niya. Minə əndə shiŋkinə pwayi tə ci. Ca nə'utə bariya ŋga Yahudiinə.

⁵ Ma d̄ii ci ha'ə patə, kaa ca shii pərapaa ənjitə gwaləgi bariya tə tii, kaama ndzaanə ka manjeevənə ŋga Əntaŋfə.

⁶ Kə sləkee Əntaŋfə ka Ma'yanə ŋga Uuzənaakii aasəkə moodəfaamə ka baariinə oo'i, unə maa, manjeevənaakii nuunə. Ma'yanəkii kavə taamə ka 'waa'wanə tə Əntaŋfə, ama ba 'Daadə, Daadaakya'.

⁷ Acii ha'ə, pooshi əndə ma'ə mava ahadoonə. Amma manjeevənə ŋga Əntaŋfə nuunə. Makə d̄ii unə ka manjeevənaakii, kadə upaanə nuunə patənə ŋga sətə bii ci viinə ka manjeevənaakii əsə.

Sətə mwayi Bulusə kaa Ikəliisiya a shii

⁸ Ma saa'yatə unə ma'ə mashiimə tə Əntaŋfə, kə ndzaa unə makə maviinə ŋga əntaŋfənyinə kama kama.

⁹ Amma, ma əndzə'i, kə shii unə tə Əntaŋfə. Ma nee nyi, gədfə banə, Əntaŋfə shii tuunə. Də iitiitə saŋə cuuna moo ənəgərənə ka nə'u mazabə uushi ətə pooshi ŋgeeriikəya? Ka mi saŋə cuuna moo ənəgərənə ka ndzaanə ka maviinatəya?

¹⁰ Iitiitə saŋə kavuunə nuunə ka də kumənyinə ŋga Yahudiina? Taa kumənə ŋga zhi'wanə ŋga əndə'i uusəra, taa ŋga ləgida, taa ŋga fəza, aɡi danə nuunə.

4:4 4.4-5 3.13; Yooh. 1.14. **4:6 4.6** Rooma 8.15-16. **4:7 4.7** Rooma 4.13; 8.17. **4:8 4.8** 1 Koor. 8.4-6. **4:9 4.9-10** Af. 1.21; Kwal. 2.8-23. **4:9 4.9** 1 Koor. 8.3; Kwal. 2.15. **4:10 4.10** Dzək. 4.19; Slənə 7.42; Rooma 14.5.

11 Una! Agi buurənə nə nyi tuunə. Ya sanə, kaa slənaaki aahadoonə a ndzaanə ka uushi zabə nii?

12 Ndzəkəṇushi'inəkya, kə shii unə ndzanaaki ahadoonə. Taa ṅgahi əndə Yahuda nə nyi, amma pooshi nyi ṅgirə naaki nə makə əndə Yahuda. Acii ha'ə tuutəta'ə, d'amə ha'ə makə naaki. Pooshi unə sha bəzee ka səkəki taa fidyasə.

13 Kə shii unə, ma saa'itə 'watəgi nyi waaza koonə Njunyi Habara, də gwakənaaki ka bwanea ahadoonə upaa nyi rəgwa ṅga waazanə.

14 Kə cibunə ka putaaki saa'yakii. Maci kaareenə taa kaginə, kadfa ka saa'yakii njuuna dzə ka kaginə tə nyi. Amma kə liwuunə tə nyi də moodasəkə makə malaa'ika ṅga Əntanfə nə nyi, makə Yeesu Aləmasiihu də naakii na.

15 Aadəma paləgərə moodasəkətə goonə kwa? Acii kə shii nyi weewee, ma saa'yakii, maci kə mbee unə ka ṅgyaaragi hi'u ginuunə ka viinə ka nyi, kadfa kə vii unə.

16 Dama sanə dīi nyi ka əndə daawaanə goonə makə cii kya ba koonə goonṅa?

17 Ma ənjitə ṅgərəgi han̄kala goonə aashitii, əntaa ṅjunyi uushi mwayi tii koonə. Amma, ma mwayi tii, təkənə kaamə, koonə nə'u tə tii.

18 Madfa ka ṅjunyi rəgwa, ṅga'ə nə ṅgərəgi han̄kala ṅga əndə ha'ə makə ətsa. Ma nyi, ka d'anə nə nyi koonə ha'ə taa guci patə, əntaa wata nyi ahadoonə.

4:12 4.12 1 Koor. 9.19-21. 4:13 4.13 Slənə 16.6; 2 Koor. 12.7.
4:17 4.17 1.7.

¹⁹ Uji ɛnjaakya! Agi sa bwanea nɛ nyi asɛkɛ moodɛfɛki ka puta goonɛ, makɛ mitɛ ɔasɛka ki agi bɛrakɛnɛ. Agi sanɛ nɛ nyi bwaneakii asɛkɛ moodɛfɛki ka ha'ɛ ka saa'yatɛ nuuna ŋgɛrɛ hanƙala ŋga Yeesu Alɛmasiihu.

²⁰ Amma, ma mwayi nyi, kada ahadoonɛ nɛ nyi ɛndzɛ'i, acii maci ahadoonɛ nɛ nyi, kada kɛ njii nya wabɛ koonɛ furɛŋɛ furɛŋɛ. Acii agi buurɛnɛ nɛ nyi tuunɛ ka shaŋɛ.

Makɛ ndzaanɛ ŋga Hajara da Saraatu

²¹ Ya unɛ ɛtɛ ca moo kaa *bariya a ɔa ŋwanjuunaakii agyanuunɛ saŋa, pooshi unɛ fii sɛtɛ bii bariya kwa?

²² Ma bii ca, ma Ibɛrahiima, tɛ'i manjeevɛnaakii bɛra'i. ɛndɛ'ya, mava pwayi ka ci. ɛndɛ'i ɛsɛ, dimwa pwayi ka ci.

²³ Ma uuzɛtɛ pwayi mava ka ci, makɛ ɛnɛ caama poo manjeevɛnɛ saakii pwayi ki ka ci. Amma, ma uuzɛtɛ pwayi dimwa ka ci, dɛ putɛ ŋga alɛkawalɛtɛ dɛi ɛntaŋfɛ pwayi ki ka ci.

²⁴ Ma ɛtsɛ patɛ, kɛ ndzaa ci makɛ misaali kaamɛ. Waatoo, ma makiitsɛ bɛra'i, kɛ ndzaa tii makɛ alɛkawalɛtɛ bɛra'i ɛtɛ dɛi ɛntaŋfɛ daga ŋukɛ. Ma ɛndɛ'i rɛŋwɛ agi makiitsɛ bɛra'i, waatoo Hajara, kɛ ndzaa ki makɛ alɛkawalɛtɛ dɛi ɛntaŋfɛ anɛ giŋutɛ dɛi lɛmɛkii Siina. Maviinɛ nɛ manjeeviitɛ pwayi ki patɛ. *

4:19 4.19 1 Koor. 4.15. **4:22 4.22** 'Wat. 16.15; 21.3. **4:23 4.23**

'Wat. 17.18-19; Rooma 4.17-20; 9.7-9. * **4:24 4.24** Shig. 19.20; Gal. 3.23; 4.1; 5.1; Hajara: 'Wat. 16.1.

²⁵ Kə ndzaa ki makə giŋwə Siina ətə anə hanyinə ŋga Arabiya. Kə ndzaa ki makə Urusaliima ŋga zamananə əsə. Acii ma patənə ŋga ənjitə də Urusaliima, maviinə ŋga bariya nə tii.

²⁶ Amma, ma Urusaliima ətə dagyə, kə ndzaa ki makə mitə dimwa, ki nə məsənaamə.

²⁷ Acii tə'i manaahəkii asəkə malaaba ləkaləkətə tuu'ina:

“Ma hə, miitsə ma'upaamə pawa, dəwə moodasəka.

Ma'ə hə mafamə zəmənə ŋga pawa,

amma dəwə kyalaliinə ŋga moodasəka,

acii kadə nə manjeevənaaku a palee ka ŋga ŋuzhiwə.”

²⁸ Ndzəkəŋushi'inəki, ma unə, manjeevənə ŋga Əntaŋfə nuunə tanyi. Acii daga ŋukə dii Əntaŋfə aləkawalaakii ha'ə makə ətsa, makə sətə shi ca dii agyanə poonə tə Isiyaaku.

²⁹ Ma ka saa'ita, ma uuzəətə pwayi ənji makə manjeevənə saakii, kə cibee ci ka uuzəətə pwayi ənji də ŋgeerənə ŋga Ma'yanə ŋga Əntaŋfə. Ci nə tsarəkii ənə ca slənə ahadaamə əndzə'i əsə.

³⁰ Amma iitə bii ləkaləkətə ŋga Əntaŋfwa? Ma bii ca, “Ləkəgi mitə mava da uuzənətə kyakya'ə. Acii pooshi uuzənə ŋga mava na zəmə yi ŋga dii, see uuzənə ŋga dimwa daanəkii na zəmə.”

³¹ Ndzəkəŋushi'ina, makə ha'ə dii əna, manjeevənə ŋga mitə dimwa naamə, əntaa manjeevənə ŋga mava.

5

Goona kagi dimwaanə goonə

¹ Kə pərapaa Yeesu *Aləmasiihu taamə acii *bariya, kaama ndzaa ka dimuyinə sanə sanə. Aciikii ma d'anuunə, kəŋaanəmə ndihə, goona kapaa noonə nə ka da mavaanə ma'ə.

² Fatəmə ŋga'ə. Nyi Bulusə ca ba koonə: madfa kə kapaa unə noonə nə ka dzənə aa babara ka ryaminanə, kə ndzaa ci ətsə pooshi sətə ci Yeesu Aləmasiihu a nafa koonə taa gi'u.

³ Takumə kaa nya ənə ka banə koonə əsə: ma əndətə ca kapaa naakii nə ka dzənə aa babara, wa ca nə'utə patənə ŋga bariya dəŋwa'ə.

⁴ Ma unə ənjinə ca ba, də nə'utə bariya ndzaanə əndə malaabakii akəŋwacii Əntaŋfə, kə lagyuunə noonə nə ashi Yeesu Aləmasiihu. Dzaɗə dzaɗə nuunə da pwapoonə ŋga Əntaŋfə əsə.

⁵ Amma, ma ina, kə kapaa inə hiima geenə tuu'ina: də vii gooŋga ka Yeesu Aləmasiihu ndzaanə əndə malaabakii akəŋwacii Əntaŋfə. Tə ci niinə ka gəranə də ŋgeeriitə vii Malaaba Ma'yanə keenə.

⁶ Madfa ləbə nə əndə da Yeesu Aləmasiihu, taa maryaminakii nə ci, taa paa ci ryaminii patə, pooshi kama kamaanə akəŋwacii Əntaŋfə. Vii ka ci gooŋga nə magadə uushi, kaama mbee ka uudə tə hara ənji.

⁷ Ma ŋga ŋuka, ŋga'ə njuuna slənə. Wu sanə ənyi ka təŋaginə tuunə agi nə'u rəgwa gooŋga?

5:1 5.1 2.4; 4.5,9; 5.3.   **5:3 5.3** 3.10,12; Rooma 2.25.   **5:5 5.5** 2.16; Rooma 8.23-25.   **5:6 5.6** 3.28; 5.22; 6.15; Rooma 4.11; 1 Koor. 7.19; Af. 6.23.

⁸ Ma hiimatsa, əntaa Əntanƒə ətə 'wii tuunə dƒi koonə.

⁹ Kə shii unə, agi banə nə ənji, də uundzə burəjanə fidyasə əbunə ma'usə ənvwə pasə a gəra.

¹⁰ Makə dƒi ci ləbə naamə da Slandanaamə, kə shii nyi, ka dzəgərənə nə hiima gaamə ka rəgwa rəjwə. Amma, ma əndətə ca gwazə tuunə, kadə kəsənə nə gəjwanə nga Əntanƒə tə ci, taa ci nə wu patə.

¹¹ Ndzəkəjushi'inəkya, maci haala nga dzənə aa babara nə nyi ka waazanə, kadə pooshi ənji ka cibeənə ka nyi. Maci ha'ə nə nyi ka dzənə də waazanə, ma waazanaaki agyanə əntənə nga Yeesu Aləmasiihu ashii ənfwa, kadə pooshi ka bəzee ka səkə nga ənja.

¹² Ma ənjitə ca gwazə tuunə ha'ə, ma moon-aaki, wa təya dzə aakəjwa də tasə natii nə dəjwa'ə.

¹³ Ma unə ndzəkəjushi'inəkya, ma 'wii Əntanƒə tuunə, koonə ndzaa ka dimuyinə. Amma uushi rəjwə cii kya ba koonə: goona ba noonə, makə dƒi unə ka dimuyinə, a slənuunə taa mi patə mwayi shishinuunə. Pooshi. Ma dʒanuuna, uudəshimə, una tsakəshi ahadoonə.

¹⁴ Aci anə wabənə rəjwə libə patənə nga bariya nga Əntanƒə, waatoo, "Uuduu tə əndətə abiiku makə sətə cii kwa uudə naaku na."

¹⁵ Amma, madfa agi iidəshinə nuunə makə uushi'inə nga bilinə, nəhəmə noonə na acii

---

5:8 5.8 1.6-7. **5:9 5.9** 1 Koor. 5.6. **5:10 5.10** 1.7. **5:11 5.11** 6.12,14; 1 Koor. 1.23. **5:13 5.13** 1 Koor. 6.12; 10.23-24; 1 Piita 2.16. **5:14 5.14** Leew. 19.18; Rooma 13.9.

goona zama də noonə na.

Slənə nga shishinə da poo nga Ma'yanə nga Əntanfə

¹⁶ Ma sənə banəki koonə, kapaamə rəgwa kaa Malaaba Ma'yanə a ta koonə kəŋwanə, acii goona slənyi sətə mwayi shishinuunə.

¹⁷ Acii kə shii unə, pooshi Malaaba Ma'yanə ka luuvə sətə mwayi shishinə nga əndə slənənə. Shishinə nga əndə əsə, paa ci ka luuvə sətə mwayi Malaaba Ma'yanə slənənə. Ma tii ətsə kyakya'ə, agi mabizhinə nə tii. Ci dīi pooshi unə ka mbee ka slənə sətə mwayi unə.

¹⁸ Amma, madfa Malaaba Ma'yanə ca ta koonə kəŋwanə, pooshi *bariya da ŋgeerənə anuunə ma'ə.

¹⁹ Ma shishinə nga ənda, paŋgəraŋə a babara nə sətə cii kəya slənə. Waatoo, aləhiinə, aji-jinənə, badawaanə,

²⁰ paaslə uuləminə, mətəooyaanə, dəkə daawaanə ka ənda, təya daada mabizhinə, sərəha, bəzə səka, uudənə ka na, təkəshinə da madfee ka mbəzə ahada ənja,

²¹ ətsə hara ənja, kavə nə ka saasa ənvwa, da bwanƙaraanə. Agi daadanə nə ənji hara bwaya uushi'inə makə ətsə əsə. Kə shi nya bii koonə ŋukə, amma takumə kaa nya ənə ka batənə koonə əsə: waatoo, ma ənjitə ca slənə tsarə

5:15 5.15 Yak. 4.1-2. **5:16 5.16** 5.25; Rooma 8.2-13. **5:17 5.17** Rooma 7.13-23. **5:18 5.18** Rooma 6.14; 7.4. **5:19 5.19-21** Rooma 1.28-32; 1 Koor. 6.9-10; Af. 5.3-5; Kwal. 3.5-8; 1 Tim. 1.9-10; 2 Tim. 3.2-5; 1 Piita 4.3; Səniinə 22.15.

uushi'iitsa, paa tii na dzə aagi *ɲwanjuunə ɲga ɔntanɲə shaɲə.

²² Amma, ma slənə ɲga Malaaba Ma'yanə naakii, wiinə pawaakii: uufəshinə, ɗa moodasəka, ndzaashinə agi jamənə, kəsə ədzəma, nəhə təgunuunə ɲga ənda, ɗa ɲga'əənə ka ənja, slənə uushi də rəgwakii,

²³ banee ka na, ətətə na. Ma tii ətə, tii nə uushi'iitə vii bariya rəgwa ɲga ɗanə.

²⁴ Ma ənjitə ləbə da Yeesu Aləmasiihu, kə wa'agi tii suunanyinə ɲga shishinətii.

²⁵ Makə ɗii ci Malaaba Ma'yanə ca vii kaamə əpinə, wa ca ta kaamə kəɲwanə.

²⁶ Gaama ɗuunətə naamə na, gadaama alə haliminə ɲga ənja, gadaama ɗaada sərəhə ahadaamə əsə.

6

Tsakəshinə ahada ənja

¹ Ndzəkəɲushi'inəkya, maɗa kə lii unə əndə agi ɗa 'waslyakəənə, ma unə ənə ci Ma'yanə ɲga ɔntanɲə a ta koonə kəɲwanə, ənyagərəmə də ci kaa ca nə'u rəgwa gooɲga. Amma wabəmə da ci də mooda ədzəma. Ma əndətə ca ənyagərə də ci əsə, wa ca nəhə naakii na, acii ga ca kulagərə aagi ndilə ndilə tə 'waslyakəənəkii da i ci.

5:22 5.22 Af. 5.9. **5:23 5.23** 1 Tim. 1.9; 2 Piita 1.6. **5:24 5.24** 2.19; 6.14; Rooma 6.6; Kwal. 3.5; 1 Yooh. 3.6. **5:25 5.25** 5.16; 1 Koor. 6.19; Af. 4.30. **5:26 5.26** Rooma 12.10; Fil. 2.3. **6:1 6.1** Mat. 18.15; Yak. 5.19; 1 Koor. 10.12.

² Ngəərəshimə tərənə goonə, acii madfa agi ngəərəshi tərənə goonə nuunə, ci nə kə slənyuunə makə sətə wabi Yeesu Aləmasiihu.

³ Ma əndətə mambu'umə bahə baananə tə ci agi ənja, madfa kə bii ci, “Pooshi madfuunə əndə makə nya”, kə ha'u ci də naakii na.

⁴ Ma sətə dəbee, taa wu patə, wa ca tsaamə ndzaanaakii saakii. Madfa kə nee ci ka slənaakii nga'ə, wa ca də moodfasəkə ka putakii. Amma ga ca də moodfasəkə acii palee naakii slənə ka nga hara ənji də nga'əənə.

⁵ Acii kadə nə taa wu patə a ba slənaakii.

⁶ Ma əndətə ci ənjə a dzəgunə ka ci wabənə nga Əntanfə, wa ca təkəe ka nunyi sətə aciikii patə da əndətə ca dzəgunə ka ci.

⁷ Goona ha'u də noonə na: kə shii unə weewee, pooshi ənji ka ha'unə də Əntanfə. Acii ma sətə ləgii ənda, ci upaanəkii.

⁸ Waatoo, ma əndətə slənyi sətə kadeesəkə ka shishinə, wu nə shikwaakii. Amma, ma əndətə slənyi sətə kadeesəkə ka Ma'yanə nga Əntanfə, əpinə ətə pooshi ka uudənə nə shikwaakii.

⁹ Acii ha'ə, gaama zaarə agi də nga'əənə ka ənja, acii kə shii amə, madfa kə mbu'ya uusərakii, madfa mazaarəmə amə, kadə naama upaa shikwa.

¹⁰ Makə ha'ə dīi əna, taa guci patə upaa amə rəgwa nga də nga'əənə, daamə nga'əənə ka

---

6:2 6.2 1 Koor. 9.21; 2 Koor. 11.29.   **6:3 6.3** 1 Koor. 4.7.   **6:5 6.5** Rooma 2.6; 14.12.   **6:6 6.6** 1 Koor. 9.11,14.   **6:8 6.8** Yooh. 3.6; 6.63; Rooma 8.6,13.   **6:9 6.9** 2 Tees. 3.13.

patənə nga ənja. Ma palee maa, ka ənjitə ca nə'u tə Yeesu Aləmasiihu makə amə. *

Muudinə nga wabənə

¹¹ Ma əndzə'i, tsaamətəmə madiigərə naahəənə cii kya naahə koonə də ciinəki.

¹² Ma ənjitə ca ba koonə, see a dzuunə aa babara, kə mwayi tii kaa ənji patə a də maṇushinə da tii. Acii kə shii tii, maci əntənə nga Yeesu Aləmasiihu ashii ənfwa tanə nə tii ka waazanə, kada kə cibee ənji ka tii.

¹³ Ma bii nyi ha'ə, acii taa tii ətsə gi aa babara maa, paa tii nə'utə sətə bii bariya nga Yahudiinə patə. Ma ci təya ba koonə tyasə see a dzuunə aa babara, kaa təya shii upaa haṇətənə putə nga luuvuunə goonə tə sətə bii tii koonə.

¹⁴ Amma, ma nya, see uushi rəṇwə ca kavə tə nyi, kaa nya upaa haṇətənə, waatoo ənfutə əṅki Yeesu Aləmasiihu Slandanaamə ashikii. Acii də əntənaakii ashii ənfwə dii uushi'inə nga *duuniya akəṇwaciiki makə maməətə uushi'inə. Nyi əsə, kə ndzaa nyi makə yadə əpinə amaki akəṇwacii uushi'inə nga duuniya.

¹⁵ Taa kə gi əndə aa babara da madzəmə ci maa, pooshi uushi dənəkii. Amma, ma səndə ca tsakə ənda, see ndzaanə ka kura taganə, ci nə magadə uushi.

---

* **6:10 6.10** Yooh. 13.34; Rooma 12.10; 13.8; 14.15; 1 Koor. 8.1; da purəjanə 13; 2 Koor. 8.7-8; Gal. 5.6,13-14; Af. 5.2; Fil. 2.2; 1 Tees. 3.12; 4.9; 1 Tim. 1.5; Ibər. 13.1; 2 Piita 1.7. **6:11 6.11** 1 Koor. 16.21. **6:12 6.12** 5.2,11. **6:14 6.14** 1 Koor. 1.23,29,31; 2.2; Gal. 2.19. **6:15 6.15** 5.6; Rooma 6.3-4; 2 Koor. 5.17; Af. 4.24.

¹⁶ Ma ənjitə kavə wabəətsə aagi hiimatii, ənji nga Əntənfə nə tii tanyi. Wa Əntənfə a vii ka tii ndzaanə jamə, ca dfa ka tii nga'əənə.

¹⁷ Daga ənshinə ka dənjə aakəŋwa, ga əndə a ənə ka fa maki ma'ə shaŋə. Aci tə'i baavənyinə ashiki ca baarii oo'i, mava nga Yeesu nə nyi.

¹⁸ Ndzəkəŋushi'inəkya, wa Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a dfa koonə pwapoonə patə.
*Aamiina.

Gude: Kura Aləkawalə nga Əntənfə
Gude: Kura Aləkawalə nga Əntənfə New Testament
copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 2 May 2025 from source files
dated 2 May 2025

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1